

30 let od úmrtí prof. JUDr. Františka Kopa

(1906 – 1979)

Nejvýznamnějším představitelem církevního práva na brněnské právnické fakultě byl bezesporu prof. JUDr. František Kop. Narodil se v Praze 18. srpna 1906. Po gymnazijních studiích, které ukončil 17. června 1924 na státním Akademickém gymnáziu v Praze, byl imatrikulován na Právnické fakultě Univerzity Karlovy. Zde po vykonání předepsaných zkoušek a rigoróz byl promován 13. prosince 1930. Již v době studií se projevil jeho opravdový zájem o vývoj církevního práva. V letech 1926 a 1927 navštěvoval seminární cvičení u prof. Dr. Kamila Hennera, čehož výsledkem byla také práce *O vývoji a závaznosti dekretu Tametsi (Ukázka ze studia vývoje práva manželského)*, uveřejněném potom ve Všeřdu (1929, roč. X, s. 56 a násl, 96 a násl, 120 a násl.). V té době se zajímal i o studium francouzského jazyka a literatury. Za tím účelem byl mimo jiné i na studijních cestách v Dijonu (1925) a Paříži (1926).

Po promoci na právnické fakultě se ještě nechal zapsat na filozofickou fakultu Univerzity Karlovy, kde navštěvoval přednášky z historie. V té době také vypracoval obsáhlou překladovou partii pro knihu P. Placht – F. Havelka: *Předpisy pro vysoké školy ČSR* (Praha 1932). Současně zahájil badatelskou činnost v oboru církevního práva tím, že od roku 1931 začal pracovat na rozsáhlém vědeckém díle o vývoji metropolitní pravomoci v církvi západní, rozvržené do pěti svazků.

Při těchto pracích však neopomněl se zabývat i otázkami týkajícími se současného právního stavu, zejména věnoval pozornost problematice vztahu státu a církve. Výsledkem toho byl mimo jiné prezidentu E. Benešovi dedikovaný spis *Modus vivendi, nynější stav jeho provedení, k vydání papežské buly – Ad ecclesiastici regimis incrementum – z 2. září 1937 o zevní delimitaci československých diecésí*. Vyšel roku 1937 v Politické knihovně (řada I., kniha 35), vydané Orbisem. Téměř současně vydal dva německy psané výtahy tohoto spisu: *Die Durchführung des Modus vivendi. Der heutige Stand* (Praha 1937), *Die Durchführung des Modus vivendi. Der heutige Stand. Zur Ausgabe der päpstlichen Delimitationsbulle. Ad ecclesiastici regiminis incrementum vom 2. september 1937* (Praha 1937). Vypracoval rovněž podklady pro podrobnou diecézní mapu Slovenska. Účelem těchto publikací bylo ulehčit práci československým úřadům při provádění Modu vivendi.

V roce 1938 se Československo dostalo do hluboké politické a státoprávní krize, která vyvrcholila obsazením Čech a Moravy a vytvoření Protektorátu. František Kop na to reagoval studiem archivních pramenů vztahujících se k počátkům pražské univerzity, čehož výsledkem byla v červnu 1939 publikovaná práce *Založení Univerzity Karlovy v Praze*, v níž dokazoval, že toto nejstarší české učení bylo podle slov jeho zakladatele určeno hlavně pro „obyvatele království Českého“. K posílení českého sebevědomí směřovaly i další Kopovy práce vydané v tomto období: *Zrcadlová kaple v pražském Klemetinu* (Praha 1938), *Národní museum, památka našeho kulturního obrození* (vydáno k 50. výročí otevření budovy musea v Praze roku 1941).

V prvních letech Protektorátu také dokončil úvodní část svého rozsáhlého projektu o vývoji metropolitní pravomoci v západní církvi. V roce 1941 vyšel jeho první díl *Obyčejový a zákonný podklad ústavy metropolitní. Začátky její závislosti na moci papežské* (Rozpravy České Akademie věd a umění, třída I, čís. 93, Praha 1941). Práce byla okamžitě vědeckými kruhy přijata velmi pozitivně, o čemž svědčila řada pochvalných recenzí v odborném tisku.

S vědeckou prací nepřestal ani v dalších letech nesvobody, i když od roku 1941 pracoval jako úředník Č.A.T. Československé akciové tiskárny v Praze II. Důkazem toho jsou práce publikované v roce 1944. Byl to jednak článek *Šestileté výročí církevní metropole české* v Časopise katolických duchovních, roč. 84, č. 2, 1944. Redigoval sborník *Praha šest set let církevní metropol*, do něhož i přispěl hlavní kanonistickou prací. Zejména však v tomto roce vyšel druhý díl jeho připravované pentalogie o vývoji metropolitní pravomoci v západní církvi pod názvem *Provedení metropolitní ústavy v mimoitalských zemích říše západořímské* (Rozpravy České Akademie věd a umění, třída I., čís. 96, Praha 1944).

Československo bylo v roce 1945 osvobozeno a František Kop se mohl opět začít plně věnovat vědecké práci, tentokrát již na půdě Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, kde se v roce 1945 habilitoval. Intenzivně se pustil do pedagogické činnosti, která vzhledem k ohromnému množství studentů na brněnské právnické fakultě nebyla jistě jednoduchá. V roce 1946 se stal profesorem církevního práva. Z jeho vědecké produkce tiskem vyšel zejména článek *Trvá dosud právo metropolitní kapituly olomoucké volit arcibiskupa?* v Časopise katolického duchovenstva, v němž odborným výkladem hájil dosavadní platnost starého partikulárního moravského práva; ve vědecké ročence právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně (sv. XV, 1947) publikoval článek *O jasnou formulaci poměru církví ke státu chystané ústavě Československé republiky*, v němž upozornil na povážlivou mezeru v dosavadní ústavě a navrhl vhodnou úpravu. Ve stejném roce (1947) rovněž vyšla jeho významná práce *Odvěký doklad naší státnosti. K počátkům českého práva korunního* (Praha 1947) v němž se pokusil odkrýt podstatu pojmu „Svatá říše římská“ s důrazem na upozornění, že samostatnost a nezávislost českého státu byla světu manifestována již před šesti sty lety. V roce 1947 také znovu vyšel jeho spis o založení Univerzity Karlovy tentokrát ve francouzské (*Fondation de l'Université Charles de Prague*) a anglické (*The founding of the Charles University of Prague*) mutaci.

Rok 1947 však byl posledním, který řádně ukončil v hodnosti profesora. Únor 1948 pro něho, stejně jako pro několik dalších významných profesorů brněnské právnické fakulty, znamenal konec pedagogické a v podstatě i vědecké práce. Mezi prvními byl prof. JUDr. František Kop vyhozen z fakulty a jeho obor byl zrušen. Ještě proslovil několik přednášek v roce 1968 na filozofické fakultě brněnské univerzity, ale opak byl nucen žít až do konce svého v ústraní a téměř v zapomenutí. Zemřel 22. listopadu 1979. Jeho dílo, k němuž se stále vracíme, se však ukazuje jako stále živé a inspirativní.